

Fındıcak (Erbaa GB'sı) - Köklüce (Niksar GD'su) arasında 26 Aralık 1939 Erzincan depremi yüzey kırığının morfotektonik özellikleri

F. Koçbulut, T.F. Sezen, O. Tatar, H. Gürsoy, B.L. Mesci, K.Ş.
Kavak, Z. Akpınar, A. Polat, G. Kanaat ve H.T. Demirel

*Cumhuriyet Üniversitesi, Müh. Fak., Jeoloji Müh. Böl. Aktif Tektonik Çalışma Grubu,
Sivas*

fbulut@cumhuriyet.edu.tr

Bu çalışma, Erbaa'dan Erzincan'ın doğusuna kadar uzanan bir alanda Kuzey Anadolu Fay Zonu'nun incelenmesini kapsayan DPT 2006K-120220 nolu proje kapsamında gerçekleştirilmiştir. 26 Aralık 1939'da Kuzeydoğu Anadolu'yu sarsan bir deprem meydana gelmiştir. Bu deprem birçok şehir ve köyleri yıkmış, 33.000'e yakın kişinin yaşamını yitirmesine neden olmuştur. Ms:7.8 büyüklüğündeki deprem sonucunda Erzincan'dan Amasya'ya kadar uzanan yaklaşık 360 km.lik bir yüzey kırığı oluşmuştur.

Bu çalışmada 1939 Erzincan depremi sonucunda oluşan yüzey kırığının Niksar- Erbaa güneyinde yer alan yaklaşık 40 km.lik bölümü haritalanmıştır. 1939 yüzey kırığına ait dere ötelenmeleri, kaynak dizilimleri, şevler, graben ve sag pond gibi çökme yapıları, basınç sirtları, heyelanlar gibi morfotektonik unsurlar incelenmiştir.

Bu çalışmada incelenen 40 km.lik yüzey kırığı üzerinde iki sıçrama bölgesi belirlenmiş ve yüzey kırığı üç parçada incelenmiştir. Çalışma alanı içerisinde 6 km. izlenen birinci yüzey kırığı, en doğuda Niksar Havzası'nın güneydoğu ucunda dar bir zon şeklinde yaklaşık K65B doğrultusunda uzanır. Eskideğirmen-Şaryeri mevkinde Kelkit Çayı'na paralel şekilde uzanarak, Köklüce Köyü kuzeyinden anayolu keserek, Camidere köyü kuzeydoğusunda Maltepe'nin kuzey yamacından Kelkit'in yatağı içerisine girmektedir. 25 km. uzunluğundaki ikinci kısımda ise, yüzey kırığı yaklaşık olarak 1 km. sola sıçrayarak, Korulu Köyü batısında K75°B doğrultusunda uzanmaktadır. Derindere Köyü kuzeydoğusunda Silemiş Tepe ile Korucu Tepe arasından, Umurlu ve Yeşilkaya Köyleri kuzeyinde Devedüzü Tepenin 50 m. kuzey yamacından geçerek, Yağmurlu Köyü'ne ulaşmaktadır. Buradan itibaren batıya doğru sırasıyla Gökçeyol, Ortaköy, Ezeköy, Efeköy'den geçmektedir. Efeköy mantar evlekliliği mevkinde K50°B uzantılı yüzey kırığı, bugün dahi net olarak görülebilmektedir. Bu bölgede sıklıkla gevşeten bükümlerde sag pond yapıları görülmektedir. Yüzey kırığı, Yenice Köyü'ne kadar K70°B doğrultusunda, Musullu, Köseli, Canpolat Köyü güneyine kadar ise K80°B doğrultusunda uzanmaktadır. Buradan itibaren sağa sıçrayarak batıya doğru devam etmektedir. Sıçrama bölgesinde bir çöküntü gölü (sag pond) oluşmuştur.

Yüzey kırığının üçüncü kısmı 18 km. uzunluğa sahiptir. Canpolat Köyü kuzeyinde çamlık içerisinden batıya doğru D-B doğrultusunda, Hacıali Köyü güneyinden, Sokutaş Köyü kuzeyinde, Uyku Tepe kuzey yamacından Gölönü köyüne ulaşmaktadır. Gölönü'nden batıya doğru Çamlık tepe kuzeyinden Fındıcak Köyü'ne kadar izlenebilmektedir.

Anahtar kelimeler: 26 Aralık 1939, Erzincan depremi, yüzey kırığı, morfotektonik